

Femte Mosebog i Det Nye Testamente

Herunder finder du alle Det Nye Testaments citater fra Femte Mosebog med en kort kommentar til hver enkelt brug af teksten. Du er velkommen til at indsende spørgsmål til disse tekster og til Femte Mosebog i øvrigt til paul.petersen@adventist.dk. Nogle af de spørgsmål, der kommer ind, vil blive indsat i den fil, der hedder *Noter til Femte Mosebog* og som løbende vil blive opdateret.

GT	Teksten	NT	Teksten	Kommentar
4,24; Jf. 9,3	For Herren din Gud er en fortærende ild, en lidenskabelig Gud.	Heb 12,29	For vor Gud er en fortærende ild.	Brugt om Gud som dommer. Identisk med LXX (Septuaginta, den græske oversættelse af GT).
4,35	Du har fået det at se, for at du skulle vide, at det er Herren, der er Gud, og at der ikke er nogen anden end ham.	Mark 12,22	Så sagde den skriftkloge til ham: »Det er rigtigt, Mester. Det er sandt, som du sagde, at Gud er én, og at der ikke er nogen anden end ham,	5 Mos 6,4 er begyndelsen til den fundamentale trosbekendelse i Det Gamle Testamente. Den kaldes <i>Shema</i> efter den hebraiske form af det første udsagnsord i sætningen: "hør".
6,4	Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én.			
5,16-20; 24,14	Ær din far og din mor, sådan som Herren din Gud har befalet dig, for at du må få et langt liv, og det må gå dig godt på den jord, Herren din Gud vil give dig. Du må ikke begå drab. Du må ikke bryde et ægteskab. Du må ikke stjæle. Du må ikke vidne falsk mod din næste.	Matt 19,18-19; Mark 10,19; Luk 18,20	Han spurgte: »Hvilke?« Jesus svarede: »Du må ikke begå drab, du må ikke bryde et ægteskab, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, ær din far og din mor!« og: »Du skal elske din næste som dig selv.« Du kender budene: »Du må ikke begå drab, du må ikke bryde et ægteskab, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, du må ikke begå røveri, ær din far og din mor!« Du kender budene: »Du må ikke bryde et ægteskab, du må ikke begå drab, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, ær din far og din mor!«	Dette er en del af Jesu samtale med den rige unge mand, der spurgte Jesus, hvad man skal gøre for at få evigt liv. Listen over De Ti Bud har en anden rækkefølge hos Matthæus. I Markus tilføjes et forbud mod røveri, som egentlig er identisk med forbuddet mod at stjæle.

		Matt 15,4; Mark 7,10; Ef 6,2-3	For Gud har sagt: »Ær din far og din mor!« og: »Den, der forbander sin far eller sin mor, skal lide døden.« Moses har jo sagt: »Ær din far og din mor!« og: »Den, der forbander sin far eller sin mor, skal lide døden.« »Ær din far og din mor!« Det er det første bud, der er knyttet et løfte til: »for at det må gå dig godt, og du må få et langt liv på jorden.«	Matthæus og Markus gengiver her den samme dialog mellem farisæerne og Jesus. Paulus' brug af det femte bud er en del af en såkaldt "hustavle" (Ef 5,21-6,9), almindelige i hellenistisk litteratur. De blev brugt til at gengive praktisk etik, og Paulus kan naturligt begrunde forholdet til forældre ved hjælp af De Ti Bud.
6,4-5	Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke.	Mark 12,29-31; Jf. Matt 22,37	Jesus svarede: »Det første bud er: »Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én, og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke.« Dernæst kommer: »Du skal elske din næste som dig selv.« Intet andet bud er større end disse.«	Jesu anvendelse af <i>Shema</i> (se 4,35) er af Markus gengivet nøjagtigt som i LXX bortset fra tilføjelsen "af hele dit sind." Det er ikke utænkeligt, at denne tilføjelse var udbredt i nogle kredse på Jesu tid. Det græske ord for "sind" er en almindelig oversættelse af det hebraiske ord for "hjerte" (<i>lebab</i>), der i hebraisk kultur var centret for tankevirksomheden.
6,13	Du skal frygte Herren din Gud, ham skal du tjene, og ved hans navn skal du sværge.	Matt 4,10 Luk 4,8	Da svarede Jesus ham: »Vig bort, Satan! For der står skrevet: »Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.« Men Jesus svarede ham: »Der står skrevet: »Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.«	Jesu gengivelse forstærker på to punkter meningen i forhold til den <i>masoretiske</i> tekst, hvorpå vores hebraiske oversættelse af GT bygger: 1. At tilbede er tilføjet. I GT er udsagnsordet "tjene" ofte forbundet med ordet for at "dyrke" eller "tilbede Gud" (jf. 2 Mos 20,5), og betydningen overlapper. 2. Jesus siger også, at vi skal tjene Gud alene . Begge disse evt. tilføjelser er meningsmæssigt helt i overensstemmelse med den oprindelige tekst.
6,16	I må ikke udæske Herren jeres Gud, sådan som I gjorde ved Massa.	Matt 4,7 Luk 4,12	Jesus sagde til ham: »Der står også skrevet: »Du må ikke udæske Herren din Gud.« Men Jesus svarede ham: »Der er sagt: »Du må ikke udæske Herren din Gud.«	Ligefremt citat, hvor kun den danske oversættelses valg af "udæske" frem for "friste" er bemærkelsesværdigt. <ul style="list-style-type: none"> • Skulle man anvende et nyere ord i denne betydning, ville "provokere" have været forståeligt.
8,3	Han ydmygede dig og lod dig sulte og gav dig manna at spise, som hverken du eller dine fædre kendte, for at lade dig vide, at	Matt 4,4 Luk 4,4	Men han svarede: »Der står skrevet: »Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.«	Bortset fra, at Matthæus citerer mere fyldigt, er citatet ordret lig teksten i GT.

	mennesket ikke lever af brød alene, men af alt, hvad der udgår af Herrens mund.		Men Jesus svarede ham: »Der står skrevet: ›Mennesket skal ikke leve af brød alene.‹ «	
9,3 Jf. 4,24	Du skal i dag vide, at Herren din Gud selv rykker over i spidsen for dig som en fortærende ild;	Heb 12,29	For vor Gud er en fortærende ild.	
9,4	Men når Herren din Gud jager dem væk foran dig, så sig ikke til dig selv , at det skyldes din egen retfærdighed, at Herren har ført dig ind i dette land, for at du skulle tage det i besiddelse; nej, det er på grund af disse folks uretfærdighed, at Herren driver dem bort foran dig.	Rom 10,6	Men den retfærdighed, som kommer af tro, siger således: »Sig ikke i dit hjerte: Hvem vil stige op til himlen?« nemlig for at hente Kristus ned,	Den danske oversættelses så sig ikke til dig selv kommer af et idiomatisk hebraisk udtryk, ”sig ikke i dit hjerte”. Denne vending fra 5 Mos 9,4 er i Rom 10,6-8 kombineret med teksten fra 5 Mos 30,12-14. En sådan kombination af fraser fra samme bog var et ganske normalt fænomen i jødisk litteratur på Paulus’ tid.
10,12-13, Jf. 6,5	Og nu, Israel, hvad andet kræver Herren din Gud af dig, end at du skal frygte Herren din Gud, vandre ad alle hans veje og elske ham og tjene Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl, så du holder Herrens befalinger og hans love, som jeg giver dig i dag, til bedste for dig selv.	Matt 22,36-37 Jf. Mark 12,29-31	»Mester, hvad er det største bud i loven?« Han sagde til ham: » ›Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.‹	Jesus citerer vendingen fra <i>Shema</i> i 5 Mos 6,5, som er næsten identisk med denne tekst fra 5 Mos 10,12-13. Teologisk viser Jesus her en præcis og dyb forståelse af teksten og af hensigten med loven. Motivationen for lydighed var allerede fra begyndelsen klart udtrykt som kærlighed til Gud.
17,6-7, jf. 5 Mos 24,7; 19,19; 22,21.24 og 24,7.	På to eller tre vidners udsagn skal dødsstraffen fuldbyrdes; ingen må henrettes på et enkelt vidnes udsagn. Vidnerne skal være de første, der løfter hånden mod ham, når han skal dræbes; derefter skal resten af folket løfte hånden. Du skal udrydde det onde af din midte.	1 Kor 5,13	Dem udenfor skal Gud dømmes. »I skal udrydde den onde af jeres midte.«	En fast vending, oprindeligt brugt i lovgivningen under teokratiet. Princippet, ikke metoden, bliver af Paulus overført til den kristne menighed.
18,15-16	Herren din Gud vil af din midte lade en profet som mig fremstå for dig, en af dine egne; ham skal I adlyde. Det var det, du bad Herren din Gud om ved Horeb, den dag I var forsamlet.	ApG 7,37 og ApG 3,22	Det var den Moses, som sagde til israelitterne: ›Gud vil lade en profet som mig fremstå for jer, en af jeres egne.‹ Moses har jo sagt: ›Herren jeres Gud vil lade en profet som mig fremstå for jer, en af jeres egne; ham skal I adlyde i alt, hvad han forkynder for jer.	Både Paulus og Peter citerer i Apostlenes Gerninger denne tekst og anvender den som en profeti om Jesus Kristus.
19,15, Jf 17,6	Det er ikke nok, at en enkelt optræder som vidne imod nogen, når det drejer sig om forbrydelser og overtrædelser, forsyndelser af	Matt 18,16; 2 Kor 13,1	Hører han dig ikke, så tag én eller to med dig, for på to eller tre vidners udsagn skal enhver sag afgøres. Det er nu tredje gang, jeg kommer til jer! »På to eller tre vidners udsagn skal enhver sag afgøres.«	Dette er et af Moselovens grundlæggende retsprincipper, jf. 4 Mos 35,30. Princippet anvendes i Det Nye Testamente også med henblik på interne forhold i den kristne menighed.

	enhver art. På to eller tre vidners udsagn skal en sag afgøres.			
21,22-23	Hvis en mand findes skyldig til døden og bliver henrettet, og du hænger ham på et træ, må liget ikke hænge på træet natten over, men du skal begrave det samme dag; for den, der er hængt på et træ, er en Guds forbandelse, og du må ikke gøre det land urent, som Herren din Gud vil give dig i eje.	Gal 3,13	Kristus har løskøbt os fra lovens forbandelse ved selv at blive en forbandelse for vor skyld – der står jo skrevet: »Forbandet er enhver, der hænger på et træ«	Paulus citerer tydeligt Femte Mosebog for at understrege, hvorledes den forbandelse, der ramte Jesus, bliver til velsignelse for den troende. Også tekster som ApG 5,30; 10,39 og 13,29 samt 1 Pet 2,24 har denne tekst som baggrund. Her anvender Lukas og Peter ordet <i>xylon</i> , træ, i stedet for det almindelige ord for korset, <i>stauros</i> .
24,1.3	Hvis en mand gifter sig med en kvinde, men bliver ked af hende, fordi han finder noget skændigt hos hende, og han udfærdiger et skilsmissebrev, giver hende det og sender hende bort, og hvis hun så, når hun har forladt hans hus, går hen og bliver gift med en anden, og hendes anden mand fatter modvilje mod hende og udfærdiger et skilsmissebrev til hende, giver hende det og sender hende bort, eller hendes anden mand, som har giftet sig med hende, dør, da må hendes første mand, som sendte hende bort, ikke gifte sig med hende igen, efter at hun nu er blevet uren. For det afskyr Herren, og du må ikke bringe skyld over det land, Herren din Gud vil give dig i eje.	Matt 5,31 Matt 19,7 Mark 10,4-6	Der er sagt: »Den, der skiller sig fra sin hustru, skal give hende et skilsmissebrev.« De spurgte ham: »Hvorfor har Moses så påbudt manden at give et skilsmissebrev, når han skiller sig fra hende?« Og de sagde: »Moses har tilladt manden at skrive et skilsmissebrev og så skille sig fra hende.« Jesus sagde til dem: »Det var med tanke på jeres hårdhertighed, at han gav jer dette bud; men fra skabelsens begyndelse skabte Gud dem som mand og kvinde.	Matthæus citerer fra eller henviser to gange til 5 Mos 24,1. Markus anvender også vers 3. Spørgsmålet til Jesus hænger sammen med en strid blandt de jødiske rabbinere om, hvad der skulle til, for at en mand kunne skille sig fra sin hustru, altså sende sin hustru bort. Man havde forskellige fortolkninger af, hvad der er ment i 5 Mos 24,1 med det udtryk, der på dansk er oversat med ”noget skændigt.”
25,4	Du må ikke binde munden til på en okse, der tærsker.	1 Kor 9,9 1 Tim 5,18	Jo, i Moseloven står der skrevet: »Du må ikke binde munden til på en okse, der tærsker.« Er det okserne, Gud tænker på? For Skriften siger: »Du må ikke binde munden til på en okse, der tærsker,« og: »En arbejder er sin løn værd.«	Paulus bruger denne ordsproglignende lov til at begrunde, at man skal agte på de kristne ledere, og at mennesker, der arbejder for evangeliets udbredelse, har ret til at modtage løn for deres arbejde.
25,5	Når brødre bor sammen, og en af dem dør uden at have fået en søn, skal den afdødes hustru ikke gifte sig med nogen uden for slægten; hendes svoger skal gå ind til hende, gifte sig med hende og udføre sin svogerpligt mod hende.	Matt 22,23-24	Samme dag kom der nogle saddukæere og sagde, at der ikke er nogen opstandelse, og de spurgte ham: »Mester, Moses har sagt, at dør en mand barnløs, skal hans bror gifte sig med hans hustru, fordi han er svoger til hende, og skaffe sin bror afkom. »Mester, Moses har foreskrevet os, at hvis en mand dør og efterlader sig en hustru, men ingen børn, så	Saddukæerne citerer fra loven i deres diskussion med Jesus om opstandelsen. De tre synoptiske evangelier fortæller alle om diskussionen; forskellen mellem dem er ubetydelige for selve indholdet.

		Mark 12,19 Luk 20,28	skal hans bror gifte sig med hans hustru og skaffe sin bror afkom. »Mester, Moses har foreskrevet os, at hvis en mand har en gift bror, som dør barnløs, så skal han gifte sig med hans hustru og skaffe sin bror afkom.	
27,26	Forbandet være den, der ikke holder ordene i denne lov i hævd og følger dem. Og hele folket skal sige amen.	Gal 3,10	For alle de, som har lovgerninger, er under forbandelse, for der står skrevet: »Forbandet være enhver, som ikke bliver ved alt det, som står skrevet i lovbogen, og følger det.«	Paulus citerer her fra forbandelserne for at vise, at alle, der bryder loven, er under forbandelse. Da alle jo har syndet (jf. Rom 3,23), vil ingen derfor kunne retfærdiggøres af lovgerninger, men kun af Guds barmhjertighed og nåde.
29,3	Men indtil den dag i dag har Herren ikke givet jer hjerte til at forstå, øjne til at se og ører til at høre:	Rom 11,6-8	Og er det ved nåde, er det ikke længere af gerninger; ellers ville nåden jo ikke længere være nåde. Hvad kan vi da slutte heraf? At det, som Israel stræber efter, har det ikke opnået, men de udvalgte har opnået det. De andre blev forhærdet – som der står skrevet: »Gud har givet dem en søvnens ånd, øjne, som ikke ser, og ører, som ikke hører, indtil den dag i dag.«	Paulus citerer fra et af de mange gammeltestamentlige vers om folkets forhærdelse.
30,12-14	Det er ikke i himlen, så man måtte sige: »Hvem vil stige op til himlen og hente det ned til os og forkynde det for os, så vi kan følge det?« Det er heller ikke på den anden side af havet, så man måtte sige: »Hvem vil drage over til den anden side af havet og hente det til os og forkynde det for os, så vi kan følge det?« Nej, ordet er dig ganske nær, i din mund og i dit hjerte, så du kan følge det.	Rom 10,6-8	Men den retfærdighed, som kommer af tro, siger således: »Sig ikke i dit hjerte: Hvem vil stige op til himlen?« nemlig for at hente Kristus ned, eller: »Hvem vil stige ned i afgrunden?« nemlig for at hente Kristus op fra de døde. Nej, hvad siger den? »Ordet er dig nær, i din mund og i dit hjerte,« og det ord er troens ord, som vi prædiker.	For Paulus som for fx Johannes (Joh 1,1-3.14) er "ordet" et centralt tema. Det er ved forkyndelsen af ordet, mennesker kommer til tro og frelses. I endelig forstand er Guds Ord Jesus Kristus selv (jf. Åb 19,13). Ordet er også et afgørende tema i Femte Mosebog og i Mosebøgerne som et hele, jf. 1 Mosebog 1, hvor Gud netop skaber ved sit ord.
31,6-8	Vær modige og stærke! Vær ikke bange, og nær ikke rædsel for dem, for Herren din Gud går selv med dig, han lader dig ikke i stikken og svigter dig ikke.« Derpå kaldte Moses Josva til sig og sagde til ham i hele Israels påhør: »Vær modig og stærk, for du skal føre dette folk ind i det land, som Herren lovede jeres fædre at give dem, og du skal give dem det i eje. Herren selv går foran dig, han vil være med dig, han vil	Heb 13,5	Lad ikke kærlighed til penge bestemme jeres adfærd, men stil jer tilfreds med det, I har. For Gud har selv sagt: »Jeg lader dig ikke i stikken og svigter dig ikke.«	Hebræerbrevet anvender her Guds løfte til folket og til Josua som pastoral opmuntring til dets læsere.

	ikke lade dig i stikken og ikke svigte dig; vær ikke bange, og lad dig ikke skræmme!«			
32,4	Han er klippen, hvis gerning er fuldkommen, alle hans veje er rette, en trofast Gud uden svig, retfærdig og retskaffen.	Åb 15,3	Og de synger Guds tjener Moses' sang og Lammets sang: Store og underfulde er dine gerninger, du Herre, Gud, Almægtige, retfærdige og sande er dine veje, du folkenes konge.	Udtrykket "Moses' sang" henviser tænkeligt til sangen i 5 Mos 32, hvor en af de første linjer om Guds rette/retfærdige veje netop citeres. Bemærk også, at Paulus' allegoriske brug af "klippe" om Kristus i 1 Kor 10,4 er direkte taget fra Femte Mosebog selv. Gud, Jahve, kaldes for "klippen", og evangeliet fortæller jo, Gud er blevet menneske i Jesus.
32,21	De har ægget min vrede med noget, der ikke er Gud, vakt min trods med deres tomme guder. Derfor vil jeg ægge deres vrede med noget, der ikke er et folk, vække deres trods med et tåbeligt folk.	Rom 10,19	Men har Israel da ikke forstået? spørger jeg. Allerede Moses siger: Jeg vil ægge jeres vrede mod noget, der ikke er et folk, vække jeres trods mod et uforstandigt folk.	I sin drøftelse af Israels rolle citerer Paulus her fra Femte Mosebog og anvender folkets vantro som en karakteristik af folket på hans egen tid.
32,35-36	Hævnen og gengældelsen tilhører mig, til det øjeblik deres fod vakler. Deres ulykkes dag er nær, snart skal de indhentes af deres skæbne. For Herren vil skaffe sit folk ret, forbarme sig over sine tjenere, når han ser, at kræfterne svinder og hører fuldstændigt op.	Rom 12,19	Tag ikke retten i egen hånd, mine kære, men giv plads for Guds vrede, for som der står skrevet: »Hævnen tilhører mig, jeg vil gengælde,« siger Herren.	At hævn og gengældelse hører Gud til, er en vending, som i dag let misforstås. Meningen var og er, som udtrykt af apostlen, at mennesker ikke skal tage retten i egne hænder. Hensigten var altså at beskytte datidens samfund mod blodhævn.
32,43	Du himmel, bryd ud i jubel med ham, tilbed ham, I gudssønner, for han hævner sine tjeneres blod; han hævner sig på sine fjender, gør gengæld mod sine modstandere. Han tilgiver sit folks land.	Rom 15,10	Igen hedder det: Glæd jer, I folkeslag, sammen med hans folk!	Oldtidens græske oversættelse Septuaginta (forkortet LXX) indeholder det ekstra udtryk "glæd jer, I folkeslag." Vi finder det også i et manuskript blandt de såkaldte Dødehavsruller. Tekstforskere har fremsat gode begrundelser for, at udtrykket er forsvundet fra de masoretiske manuskripter ved en afskrivningsfejl. Det er altså sandsynligt, at "Glæd jer, I folkeslag" hørte med til Moses' oprindelige sang. For Paulus var tanken af særlig betydning, fordi han netop var apostel til hedningefolkene og en del af den kristne bevægelse, der uden diskrimination bragte Guds budskab ud til alle folkeslag.